

**POWIATOWY PROGRAM ODDZIAŁYWAŃ
KOREKCYJNO - EDUKACYJNYCH
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC
W RODZINIE
NA LATA 2021-2026**

Spis treści

Wstęp.....	3
1. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Inowrocławskiego	4
2. Podstawy prawne Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	9
3. Założenia Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	10
4. Cele Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	11
5. Zagrożenia w realizacji Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	12
6. Adresaci Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	13
7. Warunki uczestnictwa w programie	13
8. Podmioty i osoby realizujące powiatowy programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.....	14
9. Źródła finansowania powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.....	15
10. Czas realizacji powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	15
11. Monitoring i ewaluacja programu	15
Spis tabel.....	20
Spis wykresów.....	20

*„Najłatwiej i najpiękniej nie gnębić drugich,
ale samemu nad sobą pracować,
żeby być możliwie jak najlepszym.”
Sokrates*

Wstęp

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem życia człowieka, która kształtuje jego osobowość, formułuje poglądy, uczy norm i zasad oraz funkcjonowania w życiu społecznym. Prawidłowo funkcjonująca rodzina realizuje swoje podstawowe zadania, zapewnia jego członkom relacje oparte na miłości, akceptacji i zapewnieniu poczucia bezpieczeństwa, a rodzice lub opiekunowie są wzorcem dla dzieci. Nieprawidłowo funkcjonująca rodzina nie jest w stanie realizować swoich podstawowych potrzeb, dostarcza dziecku nieprawidłowych wzorców zachowań, niszczy jego godność i zaburza poczucie bezpieczeństwa.

Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem, z którym boryka się wiele współczesnych rodzin. Stereotyp w postaci stwierdzenia, że przemoc jest używana tylko w środowiskach ludzi z marginesu społecznego już nie istnieje. Jednak mimo tego, że przemoc jest coraz bardziej powszechna, duża część społeczeństwa nie potrafi określić czym jest zjawisko przemocy.

Według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.) przemoc to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Założeniem programu jest ukierunkowanie działań na powstrzymanie przemocy. Adresowany jest on do osób, które stosują przemoc nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny. Konieczne jest zatem podejmowanie i planowanie działań, których celem jest zwalczanie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie przez instytucje do tego powołane.

1. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Inowrocławskiego

Zjawisko przemocy jest poważnym problemem społecznym i dotyczy szeroko rozumianego społeczeństwa: rodziny, instytucji, środowiska czy pracy. Przemoc w domach rodzinnych występowała od zawsze, była jednak często zjawiskiem marginalizowanym. Dom rodzinny kojarzy się przede wszystkim jako bezpieczne i ciepłe ognisko domowe, schronienie przed złem zewnętrznego świata. Jednak dla wielu osób dom rodzinny to miejsce zagrożenia, cierpienia, lęku i rozpacz. Aby ujednolicić podejście do problemu i w pełni zrozumieć zjawisko, należy w tym miejscu przytoczyć ustalenia specjalistów - zarówno praktyków, jak i naukowców.

Przemoc w rodzinie zdefiniowano jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, które narusza prawa lub dobra osobiste członków rodziny. Osoby te w szczególności narażone są na utratę zdrowia oraz życia. Ponadto działania te naruszają godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, oraz swobodę jednostek stanowiących rodzinę. Takie postępowania powodują szkody na ich zdrowiu fizycznym i psychicznym oraz wywołują cierpienia i krzywdy moralne u osób, które doświadczyły przemocy.

Pomimo wielu definicji przemocy w rodzinie, zjawisko to nadal pozostaje trudne do zdiagnozowania. Specjaliści wymieniają zatem cztery główne wskaźniki przemocy w rodzinie:

- działanie sprawcy jest intencjonalne i skierowane przeciwko członkom rodziny – oznacza to działanie zamierzone, którego celem jest uzyskanie całkowitej kontroli nad ofiarami,
- zachowania sprawcy naruszające godność i dobra osobiste – osoba stosująca przemoc narusza prawa człowieka do nietykalności fizycznej, godności czy szacunku wykorzystując swoją przewagę,
- asymetria sił występująca między sprawcą i ofiarą – sprawca ma przewagę fizyczną nad ofiarą,
- działanie sprawcy wywołujące ból i cierpienie – działanie to powoduje zagrożenie zdrowia i życia członków rodziny, wobec których stosowana jest przemoc.

Ważnym zagadnieniem poruszonym w literaturze są formy przemocy w rodzinie, do których zaliczamy przemoc: fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz zaniedbanie.

Na **przemoc fizyczną** składają się działania związane z użyciem siły, których efektem jest celowe zadanie fizycznego bólu ofierze wbrew jej woli. Do czynnych form przemocy fizycznej zalicza się: ciągnięcie za włosy, popychanie, szturchanie, przytrzymywanie, uderzanie pięścią, kopanie, wykręcanie rąk, gryzienie, głodzenie, oparzenia, okaleczenie, złamania, duszenie, wyrzucanie z domu czy nieudzielanie pomocy.

Przemoc psychiczna jest formą przemocy, którą bardzo trudno udowodnić. Najczęściej zaczyna się niepostrzeżenie, a ignorują ją nawet osoby jej doznające. Celem przemocy psychicznej jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzenie w ofierze strachu oraz pozbawienie poczucia bezpieczeństwa. Formami przemocy psychicznej jest wywoływanie emocjonalnego bólu lub cierpienia, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, krytykowanie, wyzywanie, kontrolowanie, wyśmiewanie, domaganie się posłuszeństwa, szantażowanie, narzucanie własnych poglądów, izolacja społeczna, stosowanie gróźb czy oczernianie.

Przemoc seksualna polega na przedmiotowym traktowaniu drugiej osoby w celu zaspokojenia własnych potrzeb seksualnych. Sprawca zmusza ofiarę do nieakceptowanych przez nią zachowań seksualnych poprzez: naruszanie sfery intymności, wymuszanie pożycia seksualnego, przymuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadystycznych form współżycia, zmuszanie do oglądania pornografii, itp.

Przemoc ekonomiczna to działania powodujące całkowite uzależnienie finansowe od sprawcy, który odbiera zarobione przez współmałżonka pieniądze, uniemożliwia podjęcie pracy, okrada rodzinę, zaciąga kredyty, uniemożliwia dostępu do rodzinnych środków finansowych.

Zaniedbywanie wiąże się z ciągłym niezaspokajaniem podstawowych potrzeb psychicznych i biologicznych. Narażeni są głównie słabsi członkowie rodziny - dzieci, osoby starsze i niepełnosprawne.

Niepokojącym zjawiskiem jest również występowanie specyficznych form przemocy wobec osób starszych takich jak: przemoc fizyczna, izolowanie od rodziny i przyjaciół, wykorzystywanie finansowe, karanie przez nieodzywanie się, wymuszanie wartościowych rzeczy oraz okradanie.

Powyższe formy przemocy najczęściej współwystępują. Osoby, które zostały skrzywdzone czują się upokorzone, upodlane, wykorzystane oraz jednocześnie zaniedbane. Ofiary doznają przemocy przez wiele lat, co destrukcyjnie wpływa na całą rodzinę. Ponadto niesie ona ze sobą ryzyko przenoszenia i powielania tych zachowań w dorosłym życiu przez

dzieci wychowujące się w takich rodzinach. Brak reakcji i niezwalczanie przemocy powoduje jej nasilenie i utrwalenie co negatywnie wpływa na daną rodzinę oraz na całe społeczeństwo.

Badanie zjawiska przemocy w rodzinie jest trudnym procesem ze względu na wiele czynników, zarówno kulturowych jak i społecznych. W Powiecie Inowrocławskim obejmującym 9 gmin: Inowrocław, gm. Inowrocław, Kruszwicę, Gniewkowo, Janikowo, Pakość, Złotniki Kujawskie, Dąbrowę Biskupią i Rojewo zjawisko przemocy w rodzinie jest niewątpliwie dużym problemem.

Z informacji uzyskanych od Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie wynika, iż przemoc w rodzinie utrzymuje się na wysokim poziomie o czym świadczy liczba prowadzonych procedur „Niebieskich Kart” (NK). Analizując poniższą tabelę należy zauważyć, że to funkcjonariusze Policji zainicjowali najwięcej procedur NK. Ponadto liczba zakończonych procedur NK w odniesieniu do zainicjowanych procedur NK jest wysoka, co może wskazywać na skuteczność wspólnych działań instytucji zaangażowanych w pomoc osobom uwikłanym w przemoc.

Tabela nr 1. Skala zjawiska przemocy w Powiecie Inowrocławskim w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020
liczba prowadzonych NK	584	418	330	492	406	483
liczba zainicjowanych procedur NK przez poszczególne służby:	551	367	312	394	303	413
- policja	470	288	265	352	235	371
- jednostki pomocy społecznej	72	70	41	32	59	38
- GKRPA	1	0	1	2	1	1
- służba zdrowia	3	1	0	2	1	0
- placówki oświatowe	5	8	5	6	4	2
- inne	0	0	0	0	3	1
liczba zakończonych NK	306	342	263	312	281	301

Źródło: dane z Zespołów Interpersonalnych z terenu powiatu inowrocławskiego

Dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu potwierdzają wagę problemu przemocy w rodzinie w Powiecie Inowrocławskim, z których wynika, że w przeważającej mierze to kobiety doznają i doświadczają przemocy ze strony

najbliższych. Konsekwencje, które wiążą się z takimi doświadczeniami mają negatywny wpływ na funkcjonowanie społeczne tych osób. Analizując poniższą tabelę można zauważyć, iż interwencje dotyczące przemocy w rodzinie najczęściej występują na terenach miejskich. Trudna do oszacowania jest rzeczywista liczba sytuacji przemocowych występująca w rodzinach, gdyż odbywa się ona bardzo często bez interwencji Policji. Tabela nr 2 zawiera analizowane dane.

Tabela nr 2. Interwencje Policji w Powiecie Inowrocławskim w latach 2015-2020

Wyszczególnienie	ROK					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
liczba przeprowadzonych interwencji domowych (ogółem)	X	1935	2236	1433	451	542
w tym dotyczących przemocy w rodzinie (wszczęcie procedury NK)	482	336	283	420	250	428
interwencje dotyczące przemocy w rodzinie – miejsce interwencji:						
- miasto	340	216	166	198	140	227
- wieś	142	120	117	222	110	201
liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej:						
- ogółem	512	356	307	447	270	456
w tym:						
- kobiet	457	302	245	377	226	377
- mężczyzn	37	37	41	50	25	51
- małoletnich	18	17	21	20	19	28
liczba sprawców przemocy domowej (ogółem)	483	341	283	420	251	429

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu

Analiza danych zawartych w tabeli nr 3 pokazuje, że przemoc psychiczna oraz fizyczna jest najczęściej stosowaną przemocą w Powiecie Inowrocławskim. Należy również zauważyć fakt, iż przemoc psychiczna jest trudna do zdiagnozowania, gdyż w przeciwieństwie do przemocy fizycznej nie pozostawia żadnych widocznych śladów. Przemoc seksualna oraz ekonomiczna występuje w niewielkim stopniu.

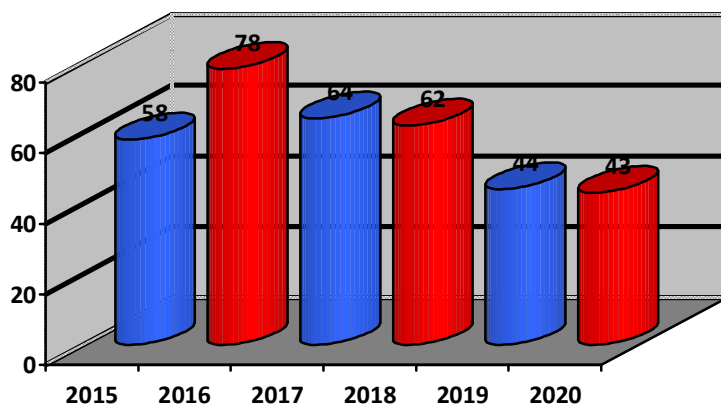
Tabela nr 3. Rodzaje przemocy występujące w Powiecie Inowrocławskim w latach 2015-2020

Wyszczególnienie:	2015	2016	2017	2018	2019	2020
- przemoc fizyczna	416	313	223	317	374	604
- przemoc psychiczna	511	423	285	356	698	1584
- przemoc seksualna	1	6	3	3	5	4
- przemoc ekonomiczna	1	3	2	11	1	0
- innego rodzaju (niszczenie, uszkodzenie lub przywłaszczenie mienia)	66	42	11	4	57	241

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu

Przemoc jest zjawiskiem nagannym, szkodliwym, wymagającym reakcji organów ścigania oraz wymiaru sprawiedliwości. Z danych uzyskanych z Sądu Rejonowego w Inowrocławiu wynika, iż w związku art. 207 Kodeksu Karnego dotyczącego stosowania przemocy w rodzinie wydana została następująca liczba wyroków: w 2015 r. - 58, w 2016 r. - 78, w 2017 r. - 64, w 2018 r. - 62, w 2019 r. - 44 w 2020 r. - 43.

Wykres nr 1. Liczba wyroków skazujących art. 207

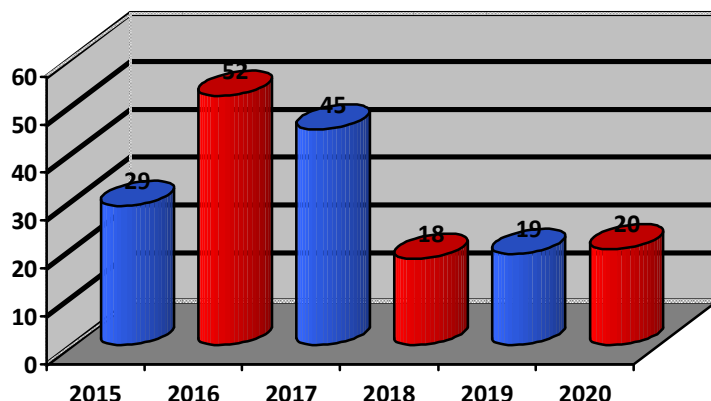

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Inowrocławiu

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie otrzymuje z Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Inowrocławiu postanowienia nakazujące sprawcom przemocy uczestnictwo w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych. W latach 2015-2020 łącznie wpłynęły 183 postanowienia. Wykres nr 2 przedstawia liczbę postanowień w poszczególnych latach.

Wykres nr 2. Postanowienia Sądu nakazujące sprawcom przemocy uczestnictwo w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych

Źródło: dokumentacja Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu

2. Podstawy prawne Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Podstawę prawną do opracowania i realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie stanowią:

- 1) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.);
- 2) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.);
- 4) rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011 r. Nr 50, poz. 259);
- 5) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 r. Nr 209, poz. 1245);

- 6) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 (Monitor Polski, Dziennik Urzędowy RP z 5 marca 2021 r., poz. 235);
- 7) Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2026 przyjęty Uchwałą Nr 1/39/2021 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 stycznia 2021 r.;
- 8) ramowy Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie przyjęty Uchwałą Nr 3/31/15 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 stycznia 2015 r. w sprawie przyjęcia programów: „Ramowy program ochrony ofiar przemocy w rodzinie” i „Ramowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie”.

3. Założenia Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie:

- 1) przyczynienie się do zaprzestania stosowania przemocy, a także zmiany zachowań, przekonań;
- 2) realizacja programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie powinna być elementarną częścią systemu na rzecz przeciwdziałania przemocy;
- 3) edukacja – należy przez to rozumieć dostarczanie informacji, które pomogą uczestnikom zrozumieć istotę zjawiska przemocy, a w szczególności:
 - społeczno-kulturowe źródła i okoliczności towarzyszące przemocy,
 - problem władzy i kontroli w relacjach międzyludzkich,
 - planowanie i rozwijanie samokontroli,
 - rozpoznawanie uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych,
 - komunikację interpersonalną,
 - promocję pozytywnych postaw i wartości,
 - wpływ przemocy na psychikę i zachowanie najbliższych,
 - tolerancję i szacunek wobec osób starszych i niepełnosprawnych;
- 4) rozpoznawanie i zmiana systemu przekonań i postaw osobistych – przez takie działania należy rozumieć diagnozę osobistych przekonań uczestników, dotyczących postaw i nastawień emocjonalnych, które inicjują przemoc. Do zadań w tej kwestii,

należy również promowanie postaw i wartości, które są alternatywą wobec postaw sprzyjających stosowaniu przemocy;

- 5) zmiany behawioralno-poznawcze – umożliwienie uczestnikom udziału w ćwiczeniach zmieniających myślenie i reagowanie na zjawisko przemocy oraz służących kontrolowaniu szkodliwych zachowań w sytuacjach konfliktowych;
- 6) realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w latach 2021-2026 odbywać się będzie w formie sesji grupowych z możliwością rozszerzenia o sesje indywidualne;
- 7) sesje grupowe odbywać się będą w godzinach popołudniowych. Podzielone zostaną na bloki tematyczne dostosowywane do możliwości i poziomu uczestników;
- 8) program korekcyjno-edukacyjny prowadzony będzie przez dwie osoby – kobietę i mężczyznę. Obecność kobiety i mężczyzny wśród prowadzących staje się modelem komunikacji partnerskiej dla uczestników programu oraz czynnikiem konfrontującym, który jest bardzo ważnym elementem w procesie zmian zachowania.

4. Cele Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Program korekcyjno-edukacyjny jest kontynuacją działań i zadań realizowanych w latach ubiegłych. Głównym celem programu korekcyjno-edukacyjnego jest **powstrzymanie sprawców przemocy przed jej stosowaniem.**

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone są w celu:

- powstrzymania przez uczestników programu przed dalszym stosowaniem przemocy,
- rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie,
- kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie,
- uznania przez uczestników programu swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie,

- uzyskania przez uczestników programu informacji możliwości podejmowania działań terapeutycznych.

Powyższe cele będą osiągnęte poprzez prowadzenie działań edukacyjnych, diagnostycznych i poznawczych, które mają za zadanie:

- uświadomienie sprawcom czym jest przemoc,
- uzyskanie przez nich świadomości własnych zachowań przemocowych wobec bliskich,
- rozpoznanie przez nich systemów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe,
- opracowanie „planu bezpieczeństwa”, który ma za zadanie zapobieganie użyciu siły i przemocy,
- nabycie nowych umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów i sporów bez agresji,
- naukę umiejętności partnerskiego układania stosunków w rodzinie, uczenie się korzystania z pomocy innych osób,
- naukę umiejętności konstruktywnego wyrażania uczuć.

5. Zagrożenia w realizacji Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Realizacja założeń programowych wiąże się z ryzykiem wystąpienia zjawisk czy działań, które mogą mieć niepożądane skutki dla przebiegu całego Programu lub jego poszczególnych części. Do zagrożeń można zaliczyć:

- negatywne wzorce zachowań społecznych (mity, stereotypy),
- alkoholizm,
- opór w zintegrowaniu działań różnych instytucji,
- brak wiary w skuteczność nowych rozwiązań,
- brak środków na realizację programu,
- niechęć instytucji do kierowania sprawców do uczestnictwa w programie,
- niechęć sprawców do regularnego uczestnictwa w zajęciach, niechęć do podejmowania działań na rzecz zmiany,
- trudności w dotarciu do miejsca zajęć.

6. Adresaci Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych mogą wziąć udział osoby podejrzewane o stosowanie przemocy w rodzinie. Uczestnikami programu mogą być osoby:

- skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywające karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonywanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,
- stosujące przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii,
- które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

Do programu nie przyjmuje się osób:

- chorych psychicznie,
- osób uzależnionych od alkoholu lub innych środków psychoaktywnych, które nie przeszły podstawowego cyklu terapii,
- które nie są sprawcami przemocy.

7. Warunki uczestnictwa w Programie:

- 1) uznanie przez skierowaną osobę faktu stosowania przemocy we własnej rodzinie;
- 2) systematyczna obecność na zajęciach;
- 3) bezpieczne oraz zgodne z zasadami współżycia społecznego zachowanie w trakcie uczestnictwa w zajęciach oraz innych miejscach pobytu;
- 4) zasady uczestnictwa zapisane są w formie kontraktu z uczestnikami zajęć;
- 5) okresowe monitorowanie zachowań i rzeczywistej sytuacji w rodzinie, w trakcie realizacji Programu.

8. Podmioty i osoby realizujące Powiatowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Realizacja programu wpisuje się w proces budowy i doskonalenia powiatowego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych obejmuje działania psychologiczne, socjalizacyjne i edukacyjne, ukierunkowane na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie.

Realizatorem programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy jest samorząd Powiatu Inowrocławskiego, w imieniu którego działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu zajmujące się:

- nadzorem nad prawidłową realizacją Programu,
- rekrutacją uczestników Programu,
- obsługą finansową Programu.

Instytucje współpracujące:

- zespoły interdyscyplinarne,
- ośrodki pomocy społecznej,
- sądy,
- kuratorzy sądowi,
- prokuratura,
- Policja.

Zgodnie z § 9 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011 r., Nr 50, poz. 259) oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzić mogą osoby, które:

- ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji,

- posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie,
- mają udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

9. Źródła finansowania Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zgodnie z art. 6 ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.) środki na realizację i obsługę programu korekcyjno-edukacyjnego zapewnia budżet państwa. Planowanie wydatków następuje na poziomie Powiatu rokrocznie, a realizacja programu uzależniona jest od wysokości środków przekazywanych samorządowi powiatowemu z budżetu państwa na ten cel.

10. Czas realizacji powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zgodnie z zapisami zawartymi w zasadach otrzymania dotacji z budżetu państwa na prowadzenie oddziaływań programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego z dnia 7 kwietnia 2015 r. program powinien obejmować łącznie nie mniej niż 60 godzin, a przerwa między kolejnymi zajęciami nie może przekroczyć 1 tygodnia.

Zakłada się, że program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych będzie realizowany w latach 2021-2026, jednakże zależne jest to wyłącznie od możliwości otrzymania środków finansowych na realizację tego zadania.

11. Monitoring i ewaluacja programu.

Niezbędną częścią programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy jest monitoring prowadzony w trakcie jego trwania oraz przez trzy lata po jego zakończeniu. Za monitoring odpowiadają instytucje i organizacje realizujące program, które w tym zakresie

zobowiązane są do współpracy z podmiotami prowadzącymi programy przeciwdziałania przemocy i pomagania ofiarom przemocy w rodzinie. Monitoring prowadzony będzie poprzez kontakt z uczestnikami, ich bliskimi oraz w oparciu o informacje pozyskane z Policji, ośrodków pomocy społecznej czy też kuratorów.

Niezbędne jest także dokonanie ewaluacji programu mającej na celu m. in. uzyskanie poniższych danych:

- liczba osób rozpoczynających i kończących program (analiza list obecności),
- zmiany zachowań, korzystania z proponowanych rozwiązań, ostatecznie zatrzymanie stosowania przemoc (kryteria oceny kwalifikacyjnej do zwolnienia z programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie),
- ocena jakości przeprowadzonych spotkań tj. sposobu prowadzenia, czasu ich trwania, korzyści z uczestnictwa w programie (ankieta).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu realizuje program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych od 2014 roku. Do chwili obecnej przeprowadzono 6 edycji programu. Na przestrzeni lat 2015-2020 w programie wzięło udział 89 uczestników, z których 57 program ukończyło co stanowi 64% ogółu. W związku ze stanem epidemii spowodowanym wirusem SARS-CoV-2 program korekcyjno-edukacyjny w 2020 r. nie był realizowany. W podziale na poszczególne lata liczbę uczestników przedstawia tabela nr 4.

Tabela nr 4. Liczba uczestników programu korekcyjno-edukacyjnego w latach 2015-2020

Liczba osób, które:	2015	2016	2017	2018	2019	2020
przystąpiły do programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	19	26	13	16	15	0
ukończyły program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	11	14	13	12	7	0
ukończyły program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych do liczby osób, które do niego przystąpiły (w %)	57%	53%	100%	75%	46%	-

Źródło: dokumentacja Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu

Analiza dokumentacji uczestników programu, a w szczególności postanowień sądów wykazała, iż sprawcy przemoc stosują najczęściej wobec najbliższej rodziny - domowników czyli żony oraz dzieci. Przemoc wobec powyższych osób stanowi 63% osób doznających przemocy. Niepokojącym zjawiskiem jest również przemoc stosowana wobec własnych rodziców, często osób w podeszłym wieku. Tabela nr 5 zawiera analizowane dane.

Tabela nr 5. Analiza postanowień Sądu

Stosowanie przemocy:	2015	2016	2017	2018	2019	Razem
- wobec żony	3	2	4	6	3	18
- wobec dzieci	-	1	1	-	1	3
- wobec żony i dzieci	4	6	5	3	-	18
- wobec partnerki	4	1	-	2	2	9
- wobec dzieci partnerki	-	-	-	1	-	1
- wobec rodziców	-	4	3	-	1	8

Źródło: dokumentacja Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu

W tabeli nr 6 przedstawiono liczbę przypadków poszczególnych rodzajów przemocy osób uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym. Niestety potwierdza się fakt, iż omawiane wcześniej formy przemocy współwystępują ze sobą. W 48 przypadkach sprawcy przemocy stosowali zarówno przemoc fizyczną jak i psychiczną wobec swoich ofiar. W przypadku 8 sprawców występowała tylko przemoc psychiczna, natomiast w jednym przypadku Sąd skazał za przemoc seksualną.

Tabela nr 6. Analiza postanowień Sądu – rodzaje przemocy

Rodzaje przemocy:	2015	2016	2017	2018	2019	Razem
- psychiczna	2	1	2	2	1	8
- przemoc fizyczna	-	-	-	-	-	-
- fizyczna i psychiczna	9	13	11	10	5	48
- seksualna	-	-	-	-	1	1

Źródło: dokumentacja Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu

Powiatowe Centrum wraz z instytucjami właściwymi miejscowo dla uczestnika programu prowadzą ewaluację i monitoring uczestników programu korekcyjno-edukacyjnego. Celem monitoringu jest określenie efektywności i przydatności prowadzonych działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Analiza lat 2015-2019 wykazała, że na 57 osób w tym 2 kobiety, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny, 43 z nich zaprzestało stosowania przemocy co stanowi 75% ogółu. Mając powyższe na uwadze należy zauważyć, że oddziaływania korekcyjno-edukacyjne pozytywnie wpłynęły na zmianę zachowań dotychczasowych sprawców przemocy.

Tabela nr 7. Monitoring uczestników programu korekcyjno-edukacyjnego

	Ukończyło program	Brak zachowań przemocowych	Stosowanie przemocy	Brak informacji	Zgon	Przebywa ZK
2015	11	5	4	1	1	-
2016	14	10	-	1	1	2
2017	13	11	2	-	-	-
2018	12	10	1	-	1	-
2019	7	7	-	-	-	-
Razem	57	43	7	2	3	2

Źródło: dokumentacja Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu

Osobom kończącym program korekcyjno-edukacyjny wypełnia się kartę „Kryteria oceny kwalifikacyjnej do zwolnienia z programu korekcyjno edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie”, na podstawie której wydaje się ocenę na zakończenie programu. Ustalane kryteria pozwalają ocenić postęp danej osoby biorącej udział w programie. Prowadzący grupę na podstawie własnych obserwacji określają m.in.: obecność, trzeźwość, fakt niestosowania przemocy, stosowanie poznanych technik, aktywne zaangażowanie. Analiza lat 2015-2019 wykazała, iż całkowite zaangażowanie w uczestnictwie w programie dotyczyło 11 osób co stanowi 19 % ogółu, duże zaangażowanie wykazały 25 osoby co stanowi 44 % ogółu. 7% osób uczestniczących w programie wykazało zaangażowanie w niewielkim stopniu, natomiast 17 osób wykazało zaangażowanie częściowe.

Tabela nr 8. Kryteria oceny zwalniające z programu

Kryteria oceny kwalifikacyjnej:	Razem (w%)	2015	2016	2017	2018	2019
ukończyli program	57	11	14	13	12	7
całkowite zaangażowanie (ocena 5)	11 (19%)	2	4	2	2	1
duże zaangażowanie (ocena 4)	25 (44%)	9	7	6	2	1
zaangażowanie częściowe (ocena 3)	17 (30%)	-	3	5	6	3
zaangażowanie w niewielkim stopniu (ocena 2)	4 (7%)	-	-	-	2	2
bardzo niewielkie zaangażowanie	-	-	-	-	-	-

Źródło: dokumentacja Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu

Ankieta ewaluacyjna na zakończenie programu odgrywa niewątpliwie ważną rolę w procesie oceny programu korekcyjno-edukacyjnego. Uczestnicy programu wyrażają swoje opinie m. in.: o korzyściach osobistych jakie wynieśli z udziału w zajęciach, oceniają osoby prowadzące zajęcia, utrudnienia jakie występują w prowadzeniu zajęć. Analiza ankiet wykazała, iż 80% osób kończących program widzi bardzo duże korzyści osobiste, które pozwolą im poznaną wiedzę wykorzystać w codziennym życiu. Ponadto jest to informacja zarówno dla prowadzących program jak i dla realizatora, że tematyka spotkań, formy zajęć są dopasowane do możliwości jego uczestników i mają wpływ na zmianę zachowań sprawców przemocy.

Tabela nr 9. Ankieta ewaluacyjna

Korzyści z uczestnictwa w programie:	Razem	2015	2016	2017	2018	2019
5 (bardzo duże)	46	9	13	9	11	4
4	10	2	1	4	1	2
3	1	-	-	-	-	1
2	-	-	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-
0 (żadne)	-	-	-	-	-	-

Źródło: dokumentacja Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu

Spis tabel

Tabela nr 1. Skala zjawiska przemocy w Powiecie Inowrocławskim w latach 2015-2020.....	6
Tabela nr 2. Interwencje policji w Powiecie Inowrocławskim w latach 2015-2020.....	7
Tabela nr 3. Rodzaje przemocy występujące w Powiecie Inowrocławskim w latach 2015-2020	8
Tabela nr 4. Liczba uczestników programu korekcyjno-edukacyjnego w latach 2015-2020...	16
Tabela nr 5. Analiza postanowień Sądu.....	17
Tabela nr 6. Analiza postanowień Sądu – rodzaje przemocy.....	17
Tabela nr 7. Monitoring uczestników programu korekcyjno-edukacyjnego.....	18
Tabela nr 8. Kryteria oceny zwalniania z programu.....	18
Tabela nr 9. Ankieta ewaluacyjna.....	19

Spis wykresów

Wykres nr 1. Liczba wyroków skazujących art. 207.....	8
Wykres nr 2. Postanowienia Sądu nakazujące sprawcom przemocy uczestnictwo w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych.....	9